

Karol Weitz

O znaczeniu zastrzeżeń stron zgłaszanych do protokołu rozprawy na podstawie art. 162 k.p.c.

Palestra 51/1-2(577-578), 217-223

2006

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Prawo cywilne

O ZNACZENIU ZASTRZEŻEŃ STRON ZGŁASZANYCH DO PROTOKOŁU ROZPRAWY NA PODSTAWIE ART. 162 K.P.C.

Przepis art. 162 k.p.c. stanowi, że strony mogą w toku posiedzenia, a jeżeli nie były obecne, na najbliższym posiedzeniu zwrócić uwagę sądu na uchybienia przepisom postępowania, wnosząc o wpisanie zastrzeżenia do protokołu. Stronie, która zastrzeżenia nie zgłosiła, nie przysługuje prawo powoływania się na takie uchybienia w dalszym toku postępowania, chyba że chodzi o przepisy postępowania, których naruszenie sąd powinien wziąć pod rozwagę z urzędu, albo że strona uprawdopodobni, iż nie zgłosiła zastrzeżeń bez swojej winy. Przywołany przepis ustanawia zatem prekluzję dla podnoszenia zarzutów co do uchybień przez sąd przepisom postępowania w razie niezgłoszenia we właściwym czasie odpowiedniego zastrzeżenia do protokołu rozprawy. Prekluzja nie ma zastosowania, gdy uchybienie dotyczy takich przepisów postępowania, których naruszenie sąd ma brać pod uwagę z urzędu, lub gdy strona uprawdopodobni, że niezgłoszenie zastrzeżenia nastąpiło bez jej winy. Powstaje pytanie, czy prekluzja wynikająca z art. 162 k.p.c. odnosi się także do możliwości podniesienia zarzutu naruszenia przepisów procesowych w ramach środka odwoławczego, jak również, czy i w jakim zakresie obejmuje ona uchybienia procesowe polegające na wydaniu przez sąd postanowienia.

W okresie międzywojennym, na tle art. 179 kodeksu postępowania cywilnego z 1930 r. (dalej jako „d.k.p.c.”), który był odpowiednikiem art. 162 k.p.c., w orzecznictwie zgodnie przyjmowano, że w razie niepodniesienia przez stronę zarzutu naruszenia przepisów postępowania przez zgłoszenie zastrzeżenia do protokołu rozprawy nie mogła ona później podnieść takiego zarzutu w środku odwoławczym (apelacji, skardze kasacyj-

nej), jeżeli nie chodziło o istotne przepisy postępowania¹. Sąd Najwyższy dał wyraz takiemu stanowisku w orzeczeniach z 15 stycznia 1935 r., C. II. 2246/34², z 23 października 1936 r., C. II. 1305/36³, z 15 lipca 1947 r., C. III. 1102/47⁴ i z 21 listopada 1950 r., C. 353/50⁵. Podkreślenia przy tym wymaga kwestia, że w orzeczeniach z 23 października 1936 r., C. II 1305/36 i z 15 lipca 1947 r., C. III. 1102/47 chodziło o uchybienie przepisom postępowania będące wynikiem wydania postanowienia sądu niepodlegającego oddzielnemu zaskarżeniu⁶. Oznacza to, że w ocenie Sądu Najwyższego prekluzja wynikająca z art. 179 d.k.p.c. miała zastosowanie także w wypadku uchybienia procesowego polegającego na wydaniu takiego postanowienia przez sąd. W wypowiedziach doktryny dotyczących art. 179 d.k.p.c. także dominowało stanowisko, że niezgłoszenie zastrzeżenia do protokołu zgodnie z tym przepisem pozbawiało stronę prawa do podniesienia zarzutu opartego na danym uchybieniu procesowym, chyba że uchybienie to dotyczyło istotnego przepisu postępowania⁷. Jednocześnie część autorów podnosiła jednak, że zgłoszenie zastrzeżenia do protokołu rozprawy było zbędne, jeśli pogwałcenie norm nastąpiło z mocy formalnego postanowienia sądu, podlegającego zaskarżeniu odrębnym środkiem prawnym (zażaleniem), a w razie niedopuszczalności takiego środka – łącznie ze środkiem odwoławczym (art. 410 i 441 d.k.p.c.; obecnie chodzi o art. 380 k.p.c.). Pogląd taki wyrazili M. Allerhand⁸, L. Peiper⁹ i J. Hrobni¹⁰. Pogląd ten zakładał, że nawet jeżeli strona nie wytknęła uchybienia procesowego według art. 179 d.k.p.c., to i tak mogła podnieść je, zaskarżając dane postanowienie sądu, a gdy nie było ono zaskarżalne – żalić się na uchybienie wnosząc środek odwoławczy.

¹ Przepis art. 179 d.k.p.c. był nieco odmiennie sformułowany od art. 162 k.p.c., ponieważ dopuszczał możliwość podniesienia zarzutu dotyczącego naruszenia przepisów postępowania mimo niezgłoszenia zastrzeżenia do protokołu, jeżeli pogwałcone zostały „istotne przepisy postępowania”. Por. w tej kwestii P. Osowy, *Uchybienia procesowe sądu (uwagi na temat aktualności i przydatności art. 162 k.p.c.)*, PS 2005, nr 7–8, s. 101–105. Tam również bliżej co do genezy art. 162 k.p.c.

² Zb. Urz. 1935, poz. 293.

³ OSP 1937, poz. 416.

⁴ PiP 1948, nr 4, s. 105.

⁵ OSN 1951, z. 2, poz. 47.

⁶ Były to uchybienia polegające na wydaniu postanowień o dopuszczeniu dowodów z naruszeniem właściwych przepisów o dowodach.

⁷ Por. m.in. W. Piasecki, J. Korzonek, *Kodeks postępowania cywilnego z komentarzem*, „Miejsce Piastowe” 1931, art. 179, uw. 1, s. 486; J. Hrobni, *Uchybienie procesowe i ich skutki*, PPC 1934, nr 14–15, s. 434–435; Ś. Kruszelnicki, *Kodeks postępowania cywilnego z komentarzem. Część I. Art. 1–507*, Poznań 1938, art. 179, uw. 2, s. 230.

⁸ M. Allerhand, *Kodeks postępowania cywilnego*, Lwów 1932, t. 1, art. 179, uw. 6, s. 180.

⁹ L. Peiper, *Komentarz do Kodeksu postępowania cywilnego. Część I*, t. 1, Kraków 1934, art. 179, uw. 2, s. 416.

¹⁰ J. Hrobni, *Uchybienia...*, s. 436.

Po zmianach dokonanych w 1950 r.¹¹, polegających na zastąpieniu trójinstancyjnego systemu środków odwoławczych z apelacją i skargą kasacyjną systemem dwuinstancyjnym z rewizją, odpowiednikiem dzisiejszego art. 162 k.p.c. był art. 173 d.k.p.c. W literaturze W. Siedlecki uznał, że należy wyłączyć możliwość oparcia rewizji na uchybieniu nieistotnym przepisom postępowania w razie niezgłoszenia przez stronę zastrzeżenia do protokołu rozprawy we właściwym czasie, choćby uchybienie takie mogło mieć wpływ na wynik sprawy¹².

Na tle obecnego art. 162 k.p.c. Sąd Najwyższy kilkakrotnie miał okazję rozpatrywać znaczenie tego przepisu w kontekście dopuszczalności skutecznego podnoszenia zarzutów obejmujących uchybienia procesowe w środkach odwoławczych. W okresie obowiązywania przepisów o rewizji Sąd Najwyższy w wyroku z 3 maja 1973 r., I PR 86/73¹³, stwierdził, że bez znaczenia jest dla wyniku sprawy w postępowaniu rewizyjnym kwestia, że powodowi nie doręczono odpisu odpowiedzi na pozew wraz z załączonymi doń odpisami dokumentów, bowiem uchybienie to nie zostało przez stronę wyknięte (art. 162 k.p.c.) przed sądem pierwszej instancji, a powód mimo ewentualnego uchybienia sądu nie został pozbawiony możliwości zapoznania się z treścią przedłożonych przez stronę przeciwną pism i dokumentów. Następnie w wyroku z 12 stycznia 1976 r., II CR 689/75¹⁴, Sąd Najwyższy przyjął, że jeżeli strona nie wykorzystała możliwości zwrócenia uwagi na uchybienia (art. 239 k.p.c.), to nie może opierać rewizji na zarzucie tych uchybień procesowych. Nie dotyczy to oczywiście wadliwości, które brane są przez sąd pod rozwagę z urzędu. W tym zakresie bowiem przy wykładni art. 239 k.p.c. należy mieć na względzie treść art. 162 k.p.c. Gdyby zatem strona np. została pozbawiona możliwości obrony swych praw, wówczas nie miałoby znaczenia to, że nie zwróciła uwagi na uchybienia procesowe popełnione w postępowaniu przed sądem wezwanym lub sędzią wyznaczonym. Przywołany wyrok dotyczy wprawdzie art. 239 k.p.c., niemniej można go odnieść także do art. 162 k.p.c., skoro oba przepisy są uregulowaniami podobnymi, a ponadto Sąd Najwyższy dokonując wykładni art. 239 k.p.c. kierował się także określonym założeniem, które dotyczyło wprost art. 162 k.p.c.

Z kolei w okresie pod rządami przepisów o apelacji i kasacji (po 1996 r.) Sąd Najwyższy w wyroku z 14 września 1998 r., I PKN 322/98¹⁵, uznał, że nieskorzystanie przez stronę z wniosku o sprostowanie bądź uzupełnienie protokołu rozprawy

¹¹ Ustawa z 20 lipca 1950 r. o zmianie przepisów postępowania w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 38, poz. 349).

¹² W. Siedlecki, *Podstawy rewizji cywilnej*, Warszawa 1959, s. 174–175. *De lege lata* autor zgłaszał wątpliwości co do interpretacji art. 173 d.k.p.c. (w numeracji od 1950 r.) w rewizyjnym systemie odwoławczym, a *de lege ferenda* postulował jego zmianę w kierunku zgodnym z obecnym art. 162 k.p.c. Por. także M. Piekarski, *Odpowiedź prawna*, „Palestra” 1959, nr 2–3, s. 85–93; A. Miączyński, *Zagadnienie istotności przepisów postępowania*, SC 1964, t. V, s. 253.

¹³ Niepubl.

¹⁴ Niepubl.

¹⁵ OSNAPUS 1999, nr 20, poz. 641.

przed sądem pierwszej instancji powoduje, że zarzut dotyczący treści protokołu nie może być uznany za usprawiedliwioną podstawę kasacji (dawny art. 393¹ pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 162 i art. 160 k.p.c.). Natomiast w wyroku z 20 sierpnia 2001 r., I PKN 580/00¹⁶, Sąd Najwyższy przyjął, że stronie, której nie doręczono odpisów załączników do pisma procesowego strony przeciwnej, nie przysługuje prawo powoływania się na naruszenie art. 128 k.p.c., jeżeli przed końcem posiedzenia następującego bezpośrednio po tym uchybieniu nie zgłosiła stosownego zastrzeżenia na podstawie art. 162 k.p.c. Za tezą, że skarżący nie może w środku odwoławczym podnosić zarzutów dotyczących uchybień procesowych popełnionych przez sąd w postępowaniu w niższej instancji poprzedzającym wydanie zaskarżonego orzeczenia, jeżeli nie zgłosił zastrzeżenia zgodnie z art. 162 k.p.c., Sąd Najwyższy wypowiedział się także w wyroku z 10 listopada 2000 r., IV CKN 1064/00¹⁷, wyroku z 30 września 2004 r., IV CK 710/03¹⁸ i wyroku z 10 grudnia 2004 r., III CK 90/04¹⁹. Ostatni ze wskazanych wyroków zasługuje dodatkowo na uwagę, ponieważ Sąd Najwyższy przyjął w nim, że prekluzja z art. 162 k.p.c. obejmuje także uchybienia procesowe znajdujące wyraz w wydaniu przez sąd postanowienia²⁰.

Najistotniejsza dla wykładni art. 162 k.p.c. z punktu widzenia oceny rozpatrywanych kwestii jest jednak najnowsza uchwała Sądu Najwyższego z 27 października 2005 r., III CZP 55/05²¹, wydana już po zmianach kodeksu postępowania cywilnego dokonanych ustawami z 2 lipca 2004 r.²² i z 22 grudnia 2004 r.²³. W uchwale tej przyjęto, że strona nie może skutecznie zarzucać w apelacji uchybienia przez sąd pierwszej instancji przepisom postępowania, polegającego na wydaniu postanowienia, które może być zmienione lub uchylone stosownie do okoliczności, jeżeli nie zwróciła uwagi sądu na to uchybienie w toku posiedzenia, a w razie nieobecności – na najbliższym posiedzeniu, chyba że niezgłoszenie zastrzeżenia nastąpiło bez jej winy (art. 162 k.p.c.). Sąd Najwyższy podkreślił, że celem art. 162 k.p.c. jest nie tylko ożywienie inicjatywy stron w kierunku doraźnego, bezzwłocznego usuwania popełnianych przez sąd uchybień, ale również zapewnienie prawidłowego przebiegu postępowania przez eliminację przyczyn, które mogłyby stać się w przyszłości podstawą skutecznego zarzutu apelacyjnego. W ocenie Sądu rola art. 162 k.p.c., mimo że nie stanowi on we współczesnym proce-

¹⁶ OSNAPUS 2003, nr 14, poz. 332.

¹⁷ Niepubl.

¹⁸ Niepubl.

¹⁹ Niepubl.

²⁰ Chodziło o postanowienie dopuszczające dowód z zeznań świadka i przesłuchania stron wydane z naruszeniem art. 246 k.p.c.

²¹ Biul. SN 2005, nr 10, s. 8.

²² Ustawa z 2 lipca 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 172, poz. 1804).

²³ Ustawa z 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98).

sie cywilnym szczególnej innowacji, w ostatnim okresie znacznie wzrosła. Wynika to z faktu, że ustawodawca w miejsce wcześniejszej rewizji, opartej na reglamentowanych podstawach, wprowadził apelację pełną, nieograniczoną co do zarzutów. Ponadto, w ostatnim okresie nastąpiło wzmocnienie zasady kontradiktoryjności oraz pobudzenie aktywności stron, czego przejawem jest m.in. wprowadzenie do kodeksu postępowania cywilnego przepisów rozszerzających oraz umacniających system prekluzji materiału procesowego nieprzedstawionego w określonym terminie, sprzyjający zasadzie koncentracji materiału dowodowego i zmuszający strony do współdziałania w realizacji sprawnego i szybkiego procesu cywilnego (art. 207 § 3, art. 479¹² § 1, art. 479¹⁴ § 2, art. 495 § 3 lub art. 505⁵ k.p.c.). Jednym z przepisów umacniających te tendencje stał się obecnie – obok art. 239 k.p.c. – właśnie art. 162 k.p.c., przewidujący prekluzję zarzutów dotyczących niektórych naruszeń prawa procesowego. Sąd Najwyższy, powołując się na dotychczasowe orzecznictwo, uznał, że z treści art. 162 k.p.c. wynika, iż skutkiem niepodniesienia przez stronę zarzutu naruszenia przepisów postępowania w sposób określony w tym przepisie jest bezpowrotna utrata tego zarzutu w dalszym toku postępowania, w tym także w postępowaniu zażaleniowym, apelacyjnym i kasacyjnym, chyba że chodzi o przepisy prawa procesowego, których naruszenie sąd powinien wziąć pod rozwagę z urzędu, albo że strona nie zgłosiła zastrzeżeń bez swej winy.

Następnie Sąd podkreślił, że hipotezą art. 162 k.p.c. objęte są także uchybienia popełniane w związku z wydawaniem postanowień. Omawiany przepis nie czyni w tym zakresie żadnego rozróżnienia, a jest oczywiste, iż właśnie postanowienia stanowią formę przeważającej części podejmowanych przez sąd czynności procesowych. Wyłączenie postanowień spod działania art. 162 k.p.c., nieznajdujące w jego treści żadnego uzasadnienia, byłoby jednocześnie wyrazem zgody na odwołanie stawiania zarzutów formalnych aż do apelacji, a tym samym przedłużanie postępowania. W ten sposób art. 162 k.p.c. zostałby pozbawiony większego znaczenia. Przyjmując takie założenie, Sąd Najwyższy podniósł jednak, że z rozpatrywanego punktu widzenia postanowienia podzielić należy na trzy grupy: postanowienia zaskarżalne zażaleniem (art. 394 k.p.c.), postanowienia niepodlegające odrębnemu zaskarżeniu, ale wiążące sąd, który je wydał (art. 359 § 1 k.p.c.) i postanowienia niewiążące sądu, a więc takie, które sąd może zmieniać lub uchylać „stosownie do okoliczności”. W ocenie Sądu Najwyższego działaniu art. 162 k.p.c. nie podlegają postanowienia zaliczone do dwóch pierwszych grup – w wypadku postanowień zaskarżalnych zażaleniem z uwagi na odrębny, odwoławczy tryb ich kwestionowania i wzruszania, a w wypadku postanowień niezaskarżalnych, ale wiążących sąd ze względu na to, że skoro sąd jest związany w „danych okolicznościach” swoim postanowieniem, to wytykanie ewentualnych uchybień „w tych okolicznościach” i tak nie mogłoby przynieść skutku. Zatem postanowienie wiążące sąd strona może podważać w apelacji, jeśli miało wpływ na wynik sprawy (art. 380 k.p.c.), choćby na zawarte w nim uchybienia nie zwróciła uwagi sądu w terminie określonym w art. 162 k.p.c. Natomiast w wypadku postanowień niezaskarżalnych

i niewiążących sądu w każdej sytuacji i w każdym stanie sprawy istnieje możliwość naprawienia popełnionego błędu. Sens art. 162 k.p.c. przemawia zatem wyraźnie za poddaniem ich doraźnej kontroli stron, aby sąd mógł natychmiast zareagować na popełniony błąd. Dotyczy to w pierwszej kolejności postanowień dowodowych. Jeżeli więc uchybienie „utrwalone” w postanowieniu niezaskarżalnym i niewiążącym sądu nie zostanie zgłoszone w terminie określonym w art. 162 k.p.c., strona utraci możliwość powołania się na nie w drodze zarzutu apelacyjnego, a tym samym wyłączona zostanie także kontrola przewidziana w art. 380 k.p.c.

Stanowisko zaprezentowane przez Sąd Najwyższy w uchwale z 27 października 2005 r. odzwierciedla poglądy przeważającej części doktryny prezentowane pod rządami obecnie obowiązującego kodeksu postępowania cywilnego. W okresie obowiązywania przepisów o rewizji (do 1996 r.) W. Siedlecki²⁴ stwierdził, że utrata możliwości powoływania się na uchybienia procesowe, na które strona nie zwróciła uwagi sądu we właściwym czasie (w terminie przewidzianym w art. 162 k.p.c.) w toku postępowania przed sądem pierwszej instancji, oznacza niemożność zaskarżenia orzeczenia ze względu na te uchybienia, choćby mogły mieć one wpływ na wynik sprawy. Przy innej bowiem wykładni przepisu art. 162 k.p.c., przepis ten stanowiłby *lex imperfecta*. Podobne stanowisko zajęli J. Niejadlik²⁵ i B. Bładowski²⁶. Następnie po zmianach regulacji środków odwoławczych w 1996 r. takie same stanowisko wyrazili M. Jędrzejewska²⁷, K. Kołakowski²⁸, A. Zieliński²⁹ i P. Osowy³⁰.

Jeśli chodzi o stosowanie art. 162 k.p.c. do uchybień procesowych związanych z wydawaniem postanowień przez sąd, to w doktrynie koncepcję objęcia tym przepisem jedynie tych postanowień, które nie są zaskarżalne i nie wiążą sądu, który je wydał, przedstawił J. Niejadlik³¹. Poglądy tego autora, przyjęte, jak wskazano powyżej, przez Sąd Najwyższy w uchwale z 27 października 2005 r., akceptowane są także przez innych przedstawicieli nauki³².

²⁴ W. Siedlecki, *Uchybienia procesowe w sądowym postępowaniu cywilnym*, Warszawa 1971, s. 20–21; tenże, *Glosa do postanowienia SN z 17 października 1969 r.*, I CR 316/69, OSpIKA 1971, nr 1, poz. 5, s. 17; tenże (w:) Z. Resich, W. Siedlecki, *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, Warszawa 1975, t. 1, s. 276.

²⁵ J. Niejadlik, *Kontrola rewizyjna postanowień poprzedzających wydanie wyroku w procesie cywilnym*, Warszawa 1977, s. 111.

²⁶ B. Bładowski, *Zastrzeżenia stron wnoszone do protokołu rozprawy*, NP 1981, nr 3, s. 65; tenże, *Założenie w postępowaniu cywilnym*, Zakamycze 2006, s. 35.

²⁷ M. Jędrzejewska (w:) *Komentarz do kodeksu postępowania cywilnego. Część pierwsza. Postępowanie rozpoznawcze*, t. 1, red. T. Ereciński, Warszawa 2003, art. 162, uw. 7, s. 353.

²⁸ K. Kołakowski (w:) *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 1, red. K. Piasecki, Warszawa 2001, art. 162, nb. 3, s. 677.

²⁹ A. Zieliński (w:) *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 1, art. 1–505¹⁴, red. A. Zieliński, art. 162, Nb. 6, s. 455.

³⁰ P. Osowy, *Uchybienia...*, s. 116–117.

³¹ J. Niejadlik, *Kontrola...*, s. 113–114.

³² K. Kołakowski (w:) *Kodeks...*, art. 162, Nb. 7, s. 677–678; P. Osowy, *Uchybienia...*, s. 111–112.

Stanowisko zajęte przez Sąd Najwyższy w uchwale z 27 października 2005 r., III CZP 55/05, mające wsparcie w poglądach doktryny, zasługuje na pełną aprobatę. Treść i cel art. 162 k.p.c. przemawiają w sposób zdecydowany za tym, aby uznać, że niezgłoszenie przez stronę zastrzeżenia do protokołu co do uchybienia procesowego popełnionego przez sąd powoduje, iż strona nie może na tym uchybieniu oprzeć zarzutu formalnego w postępowaniu apelacyjnym, zażaleniowym czy kasacyjnym. Wynikająca stąd prekluzja co do podnoszenia zarzutów formalnych ma zastosowanie także do uchybień procesowych „utrwalonych” w postanowieniach sądu, jednakże tylko takich, które nie podlegają zaskarżeniu zażaleniem i nie wiążą sądu, który je wydał. W wypadku innych postanowień obejmowanie ich działaniem art. 162 k.p.c. byłoby nieuzasadnione. Zwraca uwagę okoliczność, że taka wykładnia art. 162 k.p.c. pozwala zharmonizować jego funkcję z przepisami przewidującymi zażalenie na pewne postanowienia sądu (art. 394 i n. k.p.c.), jak również ma wpływ na możliwy zakres stosowania art. 380 k.p.c., przewidującego możliwość rozpoznania przez sąd rozpoznający apelację – na wniosek strony – postanowień sądu pierwszej instancji, które nie podlegały zaskarżeniu zażaleniem, a miały wpływ na rozstrzygnięcie sprawy. Rozpoznanie postanowień sądu pierwszej instancji na podstawie art. 380 k.p.c. jest zatem możliwe jedynie w takim zakresie, w jakim nie wyklucza tego ewentualna prekluzja w podnoszeniu zarzutów dotyczących uchybień procesowych „utrwalonych” w postanowieniach sądu, wynikająca z art. 162 k.p.c.

Warto podnieść, że utrata możliwości zarzucania w apelacji uchybienia przez sąd pierwszej instancji przepisom postępowania, polegającego na wydaniu postanowienia, które nie podlega zaskarżeniu zażaleniem i może być zmienione lub uchylone stosownie do okoliczności, w razie gdy strona nie zwróciła uwagi sądu na to uchybienie zgodnie z art. 162 k.p.c., dotyczy każdego tego rodzaju uchybienia, choćby miało ono wpływ na wynik sprawy.

Kończąc, należy podkreślić, że prekluzja z art. 162 k.p.c. nie działa, gdy strona uprawdopodobni, że nie zgłosiła zastrzeżenia do protokołu bez swej winy, lub też gdy chodzi o przepisy postępowania, których naruszenie sąd bierze pod rozważę z urzędu. Do grupy takich uchybień zalicza się zgodnie te, które powodują nieważność postępowania (art. 379 i 1099 k.p.c.), jak również te, które wskazane są w art. 202 zd. 2 k.p.c.³³

Karol Weitz

³³ Tak Sąd Najwyższy w uchwale z 27 października 2005 r., III CZP 55/05. W doktrynie por. W. Siedlecki, *Uchybienia...*, s. 19; tenże, *Glosa...*, s. 17; W. Knoppek, *Rozprawa w postępowaniu cywilnym*, „Palestra” 1973, nr 12, s. 89; M. Jędrzejewska (w:) *Komentarz...*, art. 162, uw. 5, s. 352; K. Kołakowski (w:) *Kodeks...*, art. 162, nb. 9, s. 678.